אבל בגדי עשירים לעניים לא וכי תימא הכא לחומרא והכא לחומרא והתניא [א]רבי שמעון בן אלעזר אומר מערבין לחולה [ג]ולזקן כדי מזונו ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם קשיא ומי אמר ר"ש בן אלעזר הכי והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר עוג מלך הבשן פיתחו כמלואו [א] ואביי התם היכי ליעביד הדומי נהדמיה [ונפקיה] איבעיא להו פליגי רבנן עליה דרבי שמעון בן אלעזר או לא ת"ש דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן עוג מלך הבשן [א]פיתחו בארבעה התם דאיכא פתחים קטנים טובא ואיכא חד דהוי ארבעה דודאי כי קא מרוח בההוא קא מרוח אמר רב חייא בר רב אשי אמר רב מערבין בבשר חי אמר רב שימי בר חייא מערבין בביצים חיות וכמה אמר רב נחמן בר יצחק [ג](אחת) סיני אמר [ב]שתים: [ג]הנודר מן המזון מותר במים כו': [ד]מלח ומים הוא דלא איקרי מזון הא כל מילי איקרי מזון לימא תיהוי תיובתא דרב ושמואל דרב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מברכין בורא מיני מזונות אלא על חמשת המינין בלבד [ה]ולא אותביניה חדא זימנא לימא תיהוי תיובתייהו נמי מהא אמר רב הונא [ד]באומר כל הזן עלי מים ומלח הוא דלא זייני הא כל מילי זייני [י]והאמר רבה בר בר חנה כי הוה אזילנא בתריה דרבי יוחנן למיכל פירי דגינוסר כי הוינן בי מאה הוה מנקטינן לכל חד וחד עשרה כי הוינן בי עשרה הוה מנקטינן לכל חד וחד מאה וכל מאה מינייהו (לא) הוי מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי והוה אכיל להו לכולהון ואמר שבועתא דלא טעים לי זיונא אימא מזונא אמר רב הונא אמר רב שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין מערבין לו בה מיתיבי הנודר מן הככר מערבין לו בה מאי לאו דאמר עלי לא דאמר זו הכי נמי מסתברא דקתני סיפא אימתי בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה אבל אמר עלי מאי הכי נמי דאין מערבין לו בה א"ה אדתני ככר זו הקדש אין מערבין לו בה [ט]לפי שאין מערבין בהקדשות ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים דאמר זו אבל אמר עלי אין מערבין לו בה אמר לך רב הונא אלא מאי כל היכא דאמר עלי מערבין קשיא רישא חסורי מיחסרא והכי קתני הנודר מן הככר מערבין לו בה ואפילו אמר עלי נעשה כאומר שבועה שלא אטעמנה מכל מקום קשיא לרב הונא הוא דאמר כרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר אומר שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין מערבין לו בה ומי אמר רבי אליעזר הכי והתניא זה הכלל אדם אוסר עצמו באוכל מערבין לו בה אוכל הנאסר לו לאדם אין מערבין לו בה רבי אליעזר אומר [ה]ככר זו עלי מערבין לו בה ככר זו הקדש אין מערבין לו בה לפי שאין מערבין לו בהקדשות תרי תנאי ואליבא דרבי אליעזר: מערבין לנזיר ביין כו': מתני' דלא כב"ש דתניא ב"ש אומרים אין מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה ב"ה אומרים [י]מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה אמרו להן ב"ה לב"ש אי אתם מודים

שמערבין

ה"ג **אבל בגדי עשירים לעניים לא.** כלומר לעניים לא בעינן בגדי עשירים אלא כיון דלדידהו חזו אזלי בתרייהו הכא נמי אע"ג דלפרסאי לאו ליפתן הוא כיון דלדידן הוי ליפתן ניסגי בשיעור זוטא: **הכא לחומרא.** דכיון דחזו להו מקבלי טומאה: **והכא לחומרא.** דעד דהוי ליפתן לכ"ע ליבעי שיעורא רבה: **והתניא.** גבי עירוב דכיון דחזו לזקן ולחולה אף על גב דלכל אדם לא הוי מזון שתי סעודות מערבין מיהא למאן דחזי וגבי רעבתן דאכיל טפי סגי בבינונית אלמא לקולא אזלינן: **פתחו כמלואו.** להציל על שאר פתחים ואי ליכא פתח דחזי ליה כל חור מלא אגרוף שבכתלים טמאין: **הדומי נהדמיה.** ינתחוהו לאיברין: **פליגי רבנן.** במת בבית: **פתחים קטנים.** פחותין מד': **בההוא מרווח.** הלכך מציל על כולן אבל כולן שוין בד' או בי' אמות כולן טמאין דלא ידעי בהי מרווח ומפיק ואפילו נפתח אחד מהן והאחרים סגורין או חישב עליו להוציאו באחד מהן דתנן בגמרא במסכת ביצה (דף לז:) הוא טמא (א) וכולן טהורים ה"מ היכא דהאי חזי ליה ואפילו כולהו חזו ליה אבל היכא דליכא חד חזי ליה ובעי מרווח וכולן שוין לא ידעינן בהי מרווח: **סיני.** קרי רב [ז]יוסף לפי שהיה בקי במשניות ובברייתות: **ולאו אותביניה חדא זימנא.** בכילד מברכין (דף לה:): **באומר כל הזן עלי.** מתני' דאסר ליה בכל מילי לאו דאמר יאסר עלי מזון דודאי לא מיקרי מזון אלא ה' מינין דהוו מין דגן דזייני וסעדי ליבא אלא כגון דאמר יאסר עלי כל הזן דמשמע כל דבר המשביע דכל מילי זייני חוץ ממים ומלח אבל מיסעד לא סעדי ולא מיקרו מזון: **גינוסר.** ארץ ים כינרת ופירותיה מתוקין: **דלא טעים לי זיונא.** לא אכלתי לשובע ועדיין אני רעב: **זיונא** ס"ד לא גרסינן הכא אלא במס' ברכות והכא גרסינן אימא מזונא: **מערבין לו בה.** דלא נדר אלא מאכילה ואי משום דלא חזיא ליה הא חזיא לאחריני מידי דהוה אנזיר ביין: **ככר זו עלי.** משמע כל דבר הנאתה קאסר עליה: **מאי לאו דאמר עלי.** ושמע מינה דלא אסר איניש אדעתיה אלא דרך עיקר הנאתה וכי נדר אדעתא דאכילה נדר: **לא דאמר הרי זו.** שבועה שלא אוכל ככר זו: **הקדש.** ודאי אסר בכל הנאות ואינו ראוי לשום אדם: **בדידיה.** בככר של חולין: **אלא מאי כל היכא דאמר עלי מערבין.** דלא משמע אלא אכילה: **קשיא רישא.** דקתני אימתי בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה דמשמע הא אמר עלי לא ומשני הא לא קשיא דחסורי מיחסרא כו' עד נעשה כאומר כו' דלא מסיק אדעתיה לאסור עליו אלא דרך הנאתה דהיינו אכילה: **אדם אוסר עצמו באוכל.** שתלה הנדר במעשה שהוא עושה בעצמו דהיינו שלא אוכל: **מערבין לו בה.** דהא הנאה דממילא היא ולאו איהו עביד: **אוכל הנאסר על האדם.** כגון ככר זו תיאסר עלי או שבועה שלא אהנה מככר זו דהשתא לא תלה האיסור במעשה שבגופו אלא אפילו הנאה דממילא אין מערבין לו בה. ל"א ככר זו עלי מערבין לו בה דאמר לקמן (דף לא) אין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו הלכך משום הנאה לא איכפת לן ואי משום דלא חזיא ליה הא חזיא לאחרים דומיא דנזיר ביין ככר זו הקדש לא חזיא לא לדידיה ולא לאחריני ואנן סעודה הראויה בעינן כדלקמן זה עיקר:

שמערבין

לימא תהוי תיובתא. ואם תאמר והא מאן דפליג ארב ושמואל לא פליג אלא באורז ודוחן וא"כ תקשה לכולהו ועוד תיקשי ליה מתניתין דכילד מברכין (ברכות דף מ:) דיש כמה דברים דמברכין עליו שהכל או בפ"ה וי"ל דדווקא לרב ושמואל פריך דלא חשיבי אורז ודוחן אף על גב דקבעי נמי סעודתא עלייהו א"כ סבירא להו דכל מילי לא מיקרו מזון אלא ה' מינין בלבד אבל מאן דפליג עלייהו סבר שפיר דכל מילי איקרו מזון אך דלא תקנו בורא מיני מזונות אלא הך דקבעי סעודתא עלייהו ואאורז ודוחן קבעי נמי: **ככר** זו עלי אין מערבין לו בה. תימה לר"י אמאי נקט בהאי שבועה ובהאי נדר בשבועה גופה או בנדר גופיה הוה מצי לפלוגי דהיכא דאסר עליה באכילה מערבין לו בה בהנאה אין מערבין לו בה ועוד דאמר לקמן (דף לא.) לכ"ע אין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו משמע דליכא תנא דפליג והא רבי אליעזר דבסמוך דאמר ככר זו עלי דאין מערבין לו בה משום דאסור בהנאה אם כן סבר דמערבין לו לדבר הרשות או מצות ליהנות ניתנו ונראה כרשב"ם דמפרש דאין מערבין לו בה אפי' אמר קונם אכילת ככר זו עלי משום דקונם הוי כעין הקדש ואתי לאחלופי בהקדש אבל אמר שבועה אפילו אמר שבועה שלא אהנה מככר זו כיון דלא מיחלף בהקדש מערבין לו בה דאין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו ונקט שבועה שלא אוכל דאפי' הכי בקונם אין מערבין לו בה וקשה לפירושו דכי פריך בסמוך לרב הונא ליפלוג וליתני בדידיה לישני דהכי קאמר אבל אמר עלי נעשה כאומר ככר זו הקדש ואין מערבין לו בה ולפי' הקונטרס ניחא דאין לו לתלות בהקדשות דאסירי לדידיה ולאחריני ויש לומר דלא מצי לשנויי הכי משום דמסיים בה לפי שאין מערבין בהקדשות משמע דווקא בהקדשות אבל בקונמות מערבין:

תרומה

מסורת הש"ס

גמ' א)[תוספ' פ"ו] **ב)**[לפנינו איתא אסטניס וקטן] **ג)**רש"ל מ"ז **ד)**ברכות לה: **ה)**[פסחים קז.] **ו)**ברכות מד. **רש"י ז)**[סוף מסכת ברכות וסוף מסכת הוריות]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בההוא מרווח וכו' הוא טמא. נ"ב ע"ל פרק הדר דף סח ע"א:

גליון הש"ס

גמ' לפי שאין מערבין בהקדשות. כעין זה שבת ד' כא ע"א וש"נ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ואביי התם היכי ליעבד הדומי נהדמיה. נ"ב פי' בתמיה וכי ננווליה כולי האי לחתכו לחתיכות ועי' ריטב"א:

פניני רש"י

הדומי נהדמיה. איבריו כמו הדומי ניהדמיה עירובין (דף ל.) והדמין תתעבדון דדניאל (ב) (קידושין עג: ד"ה הדמיה)

סיני. קרו ליה סיני לפי שהיו משניות וברייתות סדורות לו כנתינתן מהר סיני אבל לא היה מפולפל כרבה: (הוריות יד. ד"ה רב יוסף)

רב נסים גאון

עוג מלך הבשן פתחו בד'. עיקרו באהלות בפ"ג (משנה ו) כזית מן המת פתחו [בטפח] והמת פתחו בד' טפחים:

אמר רב נחמן בר יצחק סיני אמר ב'. היינו רב יוסף ובירורא דמילתא בסוף מסכת ברכות ובסוף מסכת דהוריות רב יוסף סיני ורבה עוקר הרים:

מסכת שביעית

פרק ב' משנה ה'

סָכִין אֶת הַפַּגִּים וּמְנַקְּבִים אוֹתָם עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פַּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנְסוּ לַשְּׁבִיעִית, וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, לֹא סָכִין וְלֹא מְנַקְּבִין אוֹתָן.

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ז מהל' טומאת מת הל' ה:

מז ב מיי' פ"א מהל' עירובין הל' ט סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ז:

מח ג ד טוש"ע י"ד סי' ריז סעיף יט:

מט ה ו מיי' פ"א מהל' עירובין הל' יד טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ח:

רבינו חננאל

לאכול בו ב' סעודות וכל הנאכל כמות שהוא כדי לאכול הימנו ב' סעודות בשר חי כדי לאכול הימנו ב' סעודות בשר צלי רבה אמר כדי לאכול בו רב יוסף אמר כדי לאכול הימנו דהא פרסאי [אכלי] טבהקי פי' בשר צלי בלא נהמא ואקשיה עליה אביי ופרסאי הוו רובא דעלמא כלומר מפני שהפרסיים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה כל העולם כולו כמותם ועלתה לרב יוסף בקשיא מהא דתניא ר' שמעון בן אלעזר אומר מערבין לחולה ולזקן כדי מזונו ולרעבתן כדי סעודה בינונית של כל אדם. ומי א"ר שמעון בן אלעזר הכי שאם הוא משונה מרוב בני אדם מעמידין אותו במדה של בינונים והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר עוג מלך הבשן פתחו כמלואו. כלומר אם יש כמלואו וחישב להוציאו ממנו מטהר שאר פתחי הבית ואם לאו כל הפתחים טמאין. ודחינן התם גבי עוג משום דלא אפשר היכי נעביד ננתחי אברים אברים וניפקיה [איבעיא להו] מי פליגי עליה אי לא. ת"ש דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עוג מלך הבשן פתחו בד' ש"מ פליגי עליה ודחי אביי התם כגון דאיכא פתחים קטנים טובא ואיכא חד דריוח ד' טפחים ודאי כי מרוח ופתח פתחא לאפוקיה מיניה בהאיך רבה מוסיף קמרוות. משום דרב אמרו מערבין בבשר חי ובביצים חיים וכמה אמר רב נחמן סיני [אמר] שתים. ומפורש בסוף הוריות רב יוסף סיני רבה עוקר הרים: **ירושלמי** בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח. א"ר יסא מפני שאין הגוף ניזון מהן ר' לוי אמר שהן מין קללה. פי' מים מי המבול מלח מכת סדום. משנה בכלים פרק כ"ז. בגדי עניים אע"פ שאין להם ג' על ג' הרי אלו טמאין מדרס: **מתני'** הנודר מן המזון מותר במים ומלח. ואקשינן וכי כל מילי איקרו מזון (כדאהני) [כדאתני] דהא רב ושמואל דאמרי תרווייהו אין מברכין בורא מיני מזונות אלא על ה' מינין הללו חיטין ושעורין וכוסמין ושבולת שועל ושיפון ולא אתותבו חדא זימנא נימא מיהא נמי תהוי עלייהו תיובתא ופריק ר' יוחנן מתני' בנודר ואמר כל דבר הזן אסור עליו ואקשינן תוב וכי כל מילי זייני חוץ ממים ומלח והא ר' יוחנן הוה אכיל מפירות גינוסר טובא והוה משתבע דלא טעים לי זיונא ופרקינן לא תימא זיונא אלא תימא מזונא. אמר רב הונא שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין עליו בה (ככר זו מערבין עליו בה) וככר זו עלי אין מערבין לו בה. ומקשינן עליה ומוקמינן ליה רב הונא דאמר כר' אליעזר דתניא ר' אליעזר אומר שבועה שלא אוכל זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין מערבין לו בה ומי א"ר אליעזר הכי והתניא זה הכלל כל שהאוכל נאסר על האדם אין מערבין לו בה אוסר עצמו באוכל מערבין לו בה ר' אליעזר אומר ככר זו עלי אסורה מערבין לו בה. ככר זו הקדש אין מערבין לו בה לפי שאין מערבין בהקדשות ופריק תרי תנאי אליבא דר' אליעזר: **פיסקא** מערבין לנזיר ביין

שמערבין לגדול ביום הכפורים אמרו להן אבל אמרו להן כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים כן מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה ובית שמאי התם איכא סעודה הראויה מבעוד יום הכא ליכא סעודה הראויה מבעוד יום כמאן דלא כחנניה דתניא חנניה אומר כל עצמן של בית שמאי לא היו מודים בעירוב עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישיו לשם כמאן אזלא הא דתניא עירב בשחורים לא יצא בלבנים בלבנים לא יצא בשחורים כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דב"ש ולחנניה בשחורים הוא דלא יצא הא בלבנים יצא האמר עד שיוציא מטתו וכלי תשמישיו לשם הכי קאמר עירב בלבנים והוצרך לשחורים אף בלבנים לא יצא כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דבית שמאי: סומכוס אומר בחולין: ואילו לנזיר ביין לא פליג מאי טעמא אפשר דמתשיל אנזירותיה אי הכי תרומה נמי אפשר דמיתשיל עילויה אי מתשיל עלה הדרא לטיבלא וליפרוש עלה ממקום אחר [א]לא נחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף ולפרוש עלה מיניה וביה דלית בה שיעורא ומאי פסקא אלא סומכוס סבר לה כרבנן [ב]דאמרי כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות כמאן אזלא הא [ג]דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם מלא קומצו מנחה ומלא חפניו קטרת והשותה מלא לוגמיו ביום הכפורים ובמזון שתי סעודות לעירוב כמאן א"ר זירא סומכוס היא דאמר מאי דחזי ליה בעינן א] לימא פליגא אדרבי שמעון בן אלעזר דתניא [ד]ר"ש בן אלעזר אומר [א]מערבין לחולה [ה]ולזקן כדי מזונו ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם תרגומא אחולה וזקן אבל רעבתן בטלה דעתו אצל כל אדם: [ב]ולכהן בבית הפרס: [ו]דאמר רב יהודה אמר שמואל [ג]מנפח אדם בית הפרס והולך [ז]רבי יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר [ד]בית הפרס שנידש טהור: רבי יהודה אומר אף בית הקברות: תנא מפני שיכול לחוץ ולילך בשידה תיבה ומגדל קא סבר אהל זרוק שמיה אהל ובפלוגתא דהני תנאי [ח]דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי [ה]מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר במאי קמיפלגי מ"ס [ו]אהל זרוק לאו שמיה אהל ומ"ס אהל זרוק שמיה אהל [ט]והא דתניא רבי יהודה אומר

מערבין

שמערבין לגדול. למי שהוא גדול שהביא שתי שערות שחייב בענוי ואע"ג דלמחר לא חזי ליה הואיל וחזי לקטן שאינו בר עונשין: אבל. אמת: מבעוד יום. של ערב יום הכפורים: כמאן דלא כחנניה. הא מתני' דמשמע שהיו בית שמאי מודין בעירוב דלא כחנניה: עירב בשחורים. היה לבוש שחורים והלך וישב בסוף אלפים אמה עד שקנה שם שביתה שקידש עליו היום וחזר לביתו: כל כלי תשמישו. משמע דאי לא אפיק כל צרכי תשמיש לא הוי עירוב לדידיה: דמיתשיל אנזירותיה. ישאל לחכם ויתיר לו נדרו ויהא יין ראוי לו: מיתשיל עליה. ויפתח בחרטה לא נתכוונתי לכך ותנן (נזיר דף לא.) הקדש טעות אינו הקדש: הדרא לטבלא. וטבל לא חזי: וליפרוש עליה ממקום אחר. לבתר דמתשיל עלה והדרא לטבלא בין השמשות בשעת קניית עירוב מצי למימר פירות שיש לי בביתי יהו תרומה על זו ואשתכח דאית ליה תקנתא דתחזי ליה: מוקף. סמוך כמו מקיפין בבועי (חולין מו:) שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו לזו וכמו מקפת וקורא לה שם דמסכת נדה בפרק בתרא (דף עא:): שלא מן המוקף. מדבר שאינו סמוך לו באותו כלי דליהוי מיניה וביה: דלית ליה שיעורא. שמזון ב' סעודות מצומצמות הניח ואי מפריש תרומה מיניה כל דהו בצר ליה שיעור עירוב: ומאי פסקא. בתמיה כלומר מאי האי תירוצא וכי פסקא תנא למילתיה דאין אדם נותן עירובו אלא בצמצום דנקט סתם במילתיה הכי: סבר לה כרבנן. דפליגי עליה דרבי לקמן בפירקין (דף לד:): גזרו עליו בין השמשות. כשבת עצמה והגבהת תרומה שבות היא וכיון דמעיקרא לא תקנה ובעית למימר אי בעי הוי חזי לההוא שעתא דמתשיל עלה כל מקום שהיא והדרה לטבלא והדר אמר תרומתה בצפון שבה ומעשר ראשון בדרומה וכן כולם אם כן מתקן ליה בין השמשות וקעבר אשבות וקניית עירוב כשזה נכנס וזה יוצא: יש שאמרו. יש דברים שאמרו שיעורן לפי מה שהוא אדם ואין שיעורן שוה בכל: מלא חפניו קטרת. ביום הכפורים: תרגומא. להא דתלי שיעורא באדם עצמו אחולה וזקן ולקולא ולא ארעבתן ולחומרא דבטלה דעתו: מנפח אדם בית הפרס. שדה שנחרש בה קבר דכולה ספיקא משום עצמות היא ועצמות בלא בשר אינו מטמא באהל וכשמנפח לפני רגליו אם יש שם עצם גדול נראה מאליו ועצם קטן נראה בנפיחה ואינו מסיטו ברגליו: שנידש. בדריסת רגלי בני אדם: טהור. שכבר נידשו עצמות שבו ונפחתו מכשעורה: אהל זרוק. אהל המיטלטל: שמיה אהל. וחוצץ בינו לבין הטומאה: ארץ העמים. מטמאה באהל: שידה. מרכבת נשים עגלה עשויה כקופסא: מגדל. מסטי"ר: אהל זרוק לאו שמיה אהל. וכל שאינו אהל אינו חוצץ: שמיה אהל. וחוצץ ובגדולה עסקינן שמחזקת מ' סאה בלח שהם כוריים ביבש דאי קטנה כלי היא ומקבלת טומאה ולא חייצא ורבנן דמתני' כרבי סבירא להו ובין לרבי יהודה ובין לרבנן כסומכוס סבירא להו דאמר מידי דחזי ליה למיכליה בההיא שעתא בעינן:

מערבין

תרומה נמי אפשר דמתשיל. [ב] ולא מצי לאוקמא בתרומה ביד כהן דתו לא מצי לאתשולי עליה כדאמר בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף נט.) מדקתני בחולין משמע דווקא בחולין אבל בתרומה אפי' ביד ישראל לא: **ולפרוש** עליה ממקום אחר. השתא ס"ד דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ואף על גב דרבה דאית ליה הכנה אמרינן בפירקא (דף לח:) דתחילת היום קונה עירוב וכוותיה קיימא לן מ"מ מותר לתקן הטבל דלא גזרו עליו בין השמשות עד שתהא לילה ניכרת וידוע והא דתנן בבמה מדליקין (שבת דף לד.) דספק חשיכה אין מעשרין את הודאי והיינו כרבנן דר' אפ"ה קס"ד דהך מתני' דהכא אתיא כרבי משום דאיכא משניות טובא דמוקי להו הש"ס לקמן כרבי וא"ת אם כן אמאי קתני מתני' אבל לא בטבל הא חזי לתקוני בין השמשות ואין לומר דההיא אתיא דלא כרבי מדפריך לקמן (דף לד:) רישא רבי וסיפא רבנן ולא פריך רישא וסיפא רבנן ומציעתא רבי ועוד דפריך לקמן אבל לא בטבל פשיטא משמע דליכא מאן דפליג ומיהו °איכא למימר הא דפריך פשיטא היינו משום דמרישא שמעינן לה דקתני מערבין בדמאי דמשמע אבל לא בטבל וי"ל דאינו מועיל מה שראוי לתקנו אלא במידי דחזי השתא לשום אדם כגון תרומה דחזיא לכהנים ותדע דאמר לעיל דאין מערבין בהקדשות אף על גב דאפשר לאיתשולי עלייהו: **לא** נחשדו חברים. אע"ג דמשום כבוד שבת שרי כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף צג.) היינו שצריך לאכול אותן פירות בשבת אבל הכא איירי דאין צריך לאוכלן בשבת ואע"ג [י]דאין מערבין אלא לדבר מצוה לא התירו לתרום שלא מן המוקף אלא לכבוד שבת ולא לצורך מצוה אחרת: **אלא** סומכוס סבר לה כרבנן. ואם תאמר מהאי טעמא נמי נזיר לא יערב ביין כיון דשבות הוא לשאול על הנדרים בשבת כדאמרינן פרק מי שהחשיך (שבת דף קנז.) וי"ל דלצורך שבת נשאלין כדאמרינן התם והאי הוי צורך שבת שיהיה מותר לשתות יין בשבת: **תרגומא** אחולה ואזקן. וא"ת ולוקמא נמי כרבנן דסומכוס והכל לפי מה שהוא אדם אחולה ואזקן דלרבנן מערבין חולה וזקן כדי מזונן דמקילי טפי מסומכוס דאמרי אפילו במידי דלא חזי ליה מערבין משום דחזי לאחריני כל שכן דמערבין במידי דחזי ליה אע"ג דלא חזי לאחריני וי"ל דלרבנן אין מערבין לחולה ולזקן כדי מזונן אלא בסעודה בינונית דהא כיון דלא בעו מידי דחזי ליה אם כן לחולה וזקן מערבין נמי אפי' במאכל דלא חזי להו אלא לבריא ובמידי דלא חזי לדידהו ע"כ שיעורו בסעודה בינונית וא"כ גם במידי דחזי להו בעינן שיעור סעודה בינונית דאין סברא שיהא לרבנן ב' שיעורין לחולה ולזקן א"נ הכל לפי מה שהוא אדם משמע נמי לאפוקי ישראל בתרומה והא דנקט תרגומא אחולה ואזקן הוא הדין דהוה מצי למינקט אישראל בתרומה אלא נקט חולה וזקן משום דרשב"א איירי ביה: **ומר** סבר אהל זרוק שמיה אהל. דוקא כשמונח הוי אהל אבל בשעת זריקה אפילו רבי יוסי ברבי יהודה מטמא דבאותה שעה לא חשיב אהל כלל מידי דהוה אעוף פורח ואטלית המנפנפת דתנן באהלות (פ"ח מ"ה) דאין מביאין ואין חוצצין והכי נמי

קתני

עין משפט נר מצוה

נ א טוש"ע א"ח סי' תטו סעיף ז:

נא ב מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה יז טור ש"ע א"ח סי' תטו סעיף א:

נב ג ד מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הל' ח:

נג ה ו מיי' פי"א מהל' טומאת מת הל' ה:

◆

פניני רש"י

לתרום שלא מן המוקף. ...ואסור לחבר להפריש ממה שאין לפניו על מה שלפניו דשמא אותו שהוא סומך עליו אינו בעין שנאבד או נרקב ונמצא שאין אומר כלום ואוכל טבלים: (חולין ז.)

◆

רב נסים גאון

לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף עיקר דיליה במשנה במסכת חלה בפרק א' (משנה ט) החלה והתרומה חייבין עליה מיתה וחומש כו' ואין ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף וזה הדבר בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר לא כמא דמפרש במשנת ביכורים בפרק ב' (מ"ה) תרומת מעשר לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בב' דרכים ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים ובגמ' דבני מערבא בפרק (א') [ב'] דתרומות גרסי' כל הדברים למדין ומלמדין תרומת מעשר מלמדת ואינה למידה תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף ומניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף מכל מעשרותיכם אפילו אחד ביהודה ואחד בגליל: **אלא** סומכוס סבר לה כרבנן דאמר דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות. עיקר דיליה בהא ברייתא דבהדין פירקא (דף לג) פליגו בה רבי ורבנן דאמרינן עלה מאי רבי ומאי רבנן דתניא נתנו באילן למעלה מי' טפחים כו' וחכמים אומרים בכל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב: **בית** הפרס. כבר פירשנוהו קודם לכן וה"נ עצם כשעורה שמטמא כבר פירשנוהו קודם לכן במסכת שבת:

◆

רבינו חננאל

ולישראל בתרומה. תניא בית שמאי אומר אין מערבין לנזיר ביין ולא לישראל בתרומה ובית הלל אומרים מערבין. אמרו בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים שמערבין לאדם גדול. פי' כיון שהוא אדם גדול בשנים חייב במצות. ביוה"כ מערבין לו ערובי תחומין ועירובי חצרות אע"פ שאסורה לו אכילה ביוה"כ וכשם שמערבין לגדול ביוה"כ ואין בו ביום אכילה כך מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה ואע"פ שהן אסורין בהן וב"ש התם בענין גדול ביוה"כ בשעה שמערבין לו בה איכא סעודה הראויה לו הני נזיר ביין וישראל בתרומה ליכא בשעת עירוב סעודה ראויה להם. הא דמערבין לגדול דלא כחנניא (ותניא) [דתניא] חנניא אומר כל עצמן של ב"ש לא היו מודים בעירוב עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישו לשם. מאן תנא דהא דתניא עירב בלבנים והוצרך בשחורים אף בלבנים לא יצא חנינא היא ואליבא דב"ש: **סומכוס** אומר בחולין ואילו לנזיר ביין לא פליגי למאי משום דיין חזי לשאר בנ"א שאינן נזירים תרומה נמי חזיא לכהנים אלא נזיר משום דאפשר דמיתשיל על נזירותו ושרו ליה. תרומה נמי אפשר דמיתשיל עלה ונפקא לחולין ואמרינן תרומה אי מיתשיל עלה הדרא לטבלא ועדיין היא אסורה לישראל ואמרינן אפשר (עליו) [לאפרושי עלה] דהא תרומה ממקום אחר נשארה זו כולה חולין ודחינן לא יתכן להוציא עליה תרומה

מסורת הש"ס

גמ' א)[לקמן לג. גיטין ל: חולין ז: נדה עא:] **ב)**לקמן לד: **ג)**כלים פי"ז מי"א ע"ש [לקמן מח.] **ד)**[תוספ' פ"ו] **ה)**[לפנינו איתא אסטניס וקטן] **ו)**כתובות כח: פסחים לב: ברכות יט: נדה נז. מ"ק ה: בכורות כט. חגיגה כה: **ז)**[ע"י מ"ש עה"ג ברכות יט:] **ח)**גיטין ח: חגיגה כה. נזיר נה. **ט)**רש"ל גורס תניא ר"י אומר **תוס' י)**[לקמן לא ע"א]

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולפרוש וכו' איכא למימר הא דפריך פשיטא היינו משום דמרישא שמעי'. עי' תוס' פסחים ד' כא ע"ב ד"ה עבר זמנו:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] [גמ'] לימא פליגי אדרבי שמעון בן אלעזר. נ"ב מתני' דאמרה הכל לפי מה שהוא אדם אדרשב"א דלא משער ארעבתן בדידיה ומשני תרגמא אחולה וזקן אמרה המשנה לפי מה שהוא ולא ארעבתן דבטלה דעתו וכו' וכ"כ ריטב"א: **ב] תוס' ד"ה תרומה וכו' ולא מצי לאוקמי בתרומה ביד כהן וכו'.** נ"ב לפמ"ש בנדרים שם בפי' הרא"ש בשם הר"א ממיץ לק"מ יעוש"ה ודו"ק:

◆

רבינו חננאל (המשך)

ממקום אחר דלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. פי' אין תורמין על פירות שהן בכאן מפירות שהן מונחין במקום אחר ואינן מוקפין. כלומר ההיקף שמקיפין על כולן נמצא כאילו נוגעין אלו באלו ונמצא תורם מצד זו לצד זו ואמרינן אפשר דמיתשיל עלה ומפריש ממנה והנשארת ראויה היא לאכילתו כמו היין לנזיר לאחר שישאל על נזירותו ודחינן לא פליג סומכוס אלא בתרומה שהיא מעוטה שאם ישאל עליה ותחזור לטבלא ויפריש ממנה תרומה לא תשאר בה מזון ב' סעודות. ואקשינן אמאי פסקה כלומר דחאה לתרומה (או) [מן] העירוב לגמרי ושנה בחולין בלבד היה לו לומר בד"א בתרומה מועטת אבל בתרומה מרובה שאם יוציא תרומתה ממנה ותשאר ממנה מזון ב' סעודות מערבין לו בה. אלא סומכוס סבר לה כרבנן דפליגי על ר' בשמועה שאחרי שמועה (ניתנו) [דנתנו] באילן כו' דאכל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות ותקנת הטבל (משום) [שבות] הוא כמאן אזלא [הא] דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם. קומץ מנחה ומלא חפניו קטורת והשותה מלא לוגמיו ביוה"כ ובמזון ב' סעודות לעירוב סומכוס (אי) [היא] דאמר מאי דחזי ליה בעינן דאי רבנן כיון דחזי ליה לאחריני אע"ג דלא חזי ליה שפיר דמי: **לימא** דלא כר"ש בן אלעזר דאמר מערבין לחולה ולזקן כדי מזונו. ולרעבתן כבינוני של כל אדם. ואמרינן אפילו תימא מתני' דקתני במסכת כלים פרק ט"ז יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם וקתני בה במזון ב' סעודות לעירוב אחולה וזקן קתני כר' אלעזר בר' שמעון ותני ר' אלעזר בר' שמעון בהני כדי מזונו אבל רעבתן אפי' האי תנא מודה [משערינן] בבינוני משום דבטלה דעתו אצל כל אדם. לכהן בבית [הפרס] ואמרינן בית הפרס מנפח אדם מנפח ומפריח עפר תיחוח. וכיון שגילה עפר ולא ראה עצם תחתיו טהור וכן אם נידש אותו בית הפרס כיון שנדרס ברגלי העוברין והשבין אלו היה שם עצם ודאי נדרס ונתמעט [ונטהר] המקום: